

Godkänt: 2025-08-20
Giltigt t.o.m: 2028-08-20

Ver.nr: 5.0
Dnr:

Virusorsakad gastroenterit

Allmänt	Den vanligaste orsaken till gastroenterit är virusinfektion. Infektion med calicivirus är mycket smittsam, endast ett fåtal viruspartiklar räcker för att orsaka sjukdom. Insjuknade personer utsöndrar stora mängder virus via avföring och kräkning. Smittspridning sker då smittämnet når munnen (fekal-oral smitta) via direkt- eller indirekt kontakt, ofta via händer, förorenade ytor och föremål, livsmedel och handdukar. Häftig kräkning och diarré kan bilda aerosoler som kan innebära risk för droppsmitta, men smittan är i övrigt inte luftburen. Viruset kan överleva veckor i vårdmiljö. Inkubationstid är 12-48 timmar. Sjukdomsförloppet är i allmänhet kortvarigt, de flesta drabbade är återställda inom 12-72 timmar.
Hygienrutiner	Basala hygienrutiner ska tillämpas. Alkohol har inte fullständig effekt på calicivirus och därför ska händerna tvättas med tvål och vatten, torkas torra och därefter desinfekteras med handdesinfektionsmedel. Använd stängskydd om det är känt att patienten kräks och det finns risk för stänk mot ansiktet vid vårdmoment.
Placering av patient	Patient med misstanke om virusgastroenterit (kräkning/diarré) som kräver sjukhusvård ska omedelbart isoleras i eget rum med toalett. Inneliggande patient som insjuknar med symtom på gastroenterit, isoleras på befintligt vådrum. Om inte toalett finns på vådrummet avdelas närmaste toalett. Då en patient på en flerpatisalsal insjuknar ska övriga patienter på salen betraktas som smittade och isoleras. Inga andra patienter bör flyttas in bland de exponerade. Isoleringen upphör 48 timmar efter senaste symtom.
Utbrott	Då två eller flera patienter och/eller personal insjuknar i nära anslutning till varandra.
Provtagning	Avföringsprov tas på patient med misstänkt vinterkräksjuka. Ta prov tidigt i förloppet från de första fallen, för att få en snabb diagnos. Vid misstanke om annan infektiös orsak vid diarré och/eller kräkning kan provtagningen behöva kompletteras med bakteriediagnostik.
Kohortvård	Grunden för att snabbt förebygga smittspridning av vinterkräksjuka är kohortvård. Detta innebär att personal avdelas till att enbart vårda smittade patienter. Den personal som vårdar kohorten ska inte hantera livsmedel. För att kohorten ska fungera <u>krävs att den bedrivs dygnet runt</u>. Vid en fungerande kohortvård kan verksamheten pågå som vanligt bland övriga patienter.
Intagningsstopp	Intagningsstopp kan bli aktuellt vid okontrollerad spridning, dvs om patienter i mer än ett vådrum insjuknar och /eller om personal, som inte varit i direkt kontakt med symptomgivande patienter, insjuknar. Beslut om eventuellt intagningsstopp tas av verksamhetschef.

Upprättat av: Nyman Erica /Central förvaltning Hälso- och sjukvårdsenhet Smittskydd /Falun

Godkänt av: Thelander Marie /Smittskydd och vårdhygien Dalarna /Falun

För verksamhet: LD

Dokumentsamling: Riktlinjer Smittskydd/vårdhygien

Information	Sätt upp skylt på avdelningens ytterdörr med information. Informera all vårdpersonal samt annan berörd personal (exempelvis fysioterapeut, arbetsterapeut och lokalvård) samt Smittskydd och vårdhygien.
Epidemirapport	Registrera i tidsföljd antalet insjuknade patienter och personal.
Personal	Personal som insjuknar på arbetet ska genast gå hem! • Vårdpersonal kan återgå i tjänst ett dygn efter symtomfrihet, men inte hantera livsmedel första dygnet efter återgång • Personal ska så långt det går vara avdelningsbunden, d.v.s. inte tjänstgöra på andra avdelningar under arbetspasset • Informera all berörd personal om hygienrutiner vid tarmsmitta
Patienter	• Stäng dörren till vådrummet • Undvik att flytta patienter till andra vårdavdelningar, sjukhus/institutioner eller andra vårdformer. Detta gäller även symtomfria patienter! • Endast akuta undersökningar och/eller behandlingar utförs. Mottagande enhet informeras • Patient kan i regel flyttas efter två symtomfria dygn • Uppmana patienterna att tvätta händerna ofta!
Mathantering	• Bufféserving får inte förekomma under ett gastroenteritutbrott • Vid enstaka patientfall serveras dessa patienter mat och dryck på rummet • Vid utbrott serveras alla patienter på rummet. Avdela särskild personal för livsmedelshantering • Den personal som vårdar insjuknade eller smittade patienter ska inte hantera livsmedel • Gemensamt fika (bröd, smör, ost, frukt, osv) för personal på avdelningen bör inte förekomma vid utbrott
Tvätt	• Tvättsäck på rummet, skickas som konventionell tvätt • Tvätt som är kraftigt förorenad med kroppsvätskor läggs först i vattenlöslig innersäck och därefter i gul risktvättsäck
Avfall	• Skickas som konventionellt avfall • Avfall som är kraftigt förorenad med kroppsvätskor läggs i gul box för riskavfall
Smittrening - spill av smittsamt material	Punktdesinfektion = noggrann upptorkning, därefter desinfektion med Virkon.
Daglig städning	Daglig desinfektion med Virkon av patientnära kontakt- och tagytor.
Slutstädning	Slutstädning sker när patient flyttas från rummet samt när isolering bryts, efter 48 timmars stabil symtomfrihet. Noggrann mekanisk rengöring med mikrofibrtrasa och vatten alternativt allrengöringsmedel och vatten. Desinfektera därefter tag- och kontaktytor med Virkon: Säng, madrass, söffbord, toalett, handtag och kranar samt eventuell utrustning. Byt toalettpappersrulle, engångsmaterial kasseras och textilier skickas på tvätt. Rengöring av golv med vatten och allrengöringsmedel. Om golvet är mycket förorenat med kräkning eller diarré, använd Virkon. Låt patienten duscha, tvätta håret och få rena kläder. Desinfektera städutrustningen. Använda platta moppgarn och torkdukar läggs på angiven plats i desinfektionsrummet och skickas för tvätt.

Checklista-Vinterkräksjuka

- Isolera patient/patienterna på vådrummet, stäng dörren
- Ta avföringsprov enligt ordination
- Informera verksamhetschef, vårdpersonal och lokalvård
- Vid utbrott, skylta avdelningen med information om magsjuka
- Informera Smittskydd och vårdhygien
- Tillämpa basala hygienrutiner med tillägg av handtvätt före handdesinfektion
- Informera patienterna om vikten av god handhygien, hjälp dem som inte klarar det själva
- Inför om möjligt kohortvård
- Avdela personal som sköter mathantering
- Ingen bufféserving (mat, fika, fruktskålar osv) varken till patienter eller personal
- Daglig desinfektion med Virkon av patientnära kontakt- och tagytor
- När utbrottet är avslutat, meddela Smittskydd och vårdhygien det totala antalet insjuknade, patienter och personal

Vårdhandboken, [Virusorsakad gastroenterit, inklusive vinterkräksjuka](#)

Folkhälsomyndigheten, [Vinterkräksjuka i vården](#)
